

Til lykke, Ærling!

Dan Turell portrætterer sin ven, skuespilleren m.m.m. Erling Schroeder, der forleden fyldte 75

STEEN EILER RASMUSSEN — der nu er 81 år — skrev engang et smukt og sirligt essay om 'Den gode kammerat'. Steen Eilers rigtige og realistiske tanker var, at kammeratskabet var en af de bedste ting et liv kunne give et menneske.

Jeg ville hellere sige venskab, men jeg mener det samme som Steen Eiler. Venskab bygget på at mennesker ikke har noget krav på hinanden, hverken økonomisk, seksuelt eller på anden vis følelsesmæssigt, venskaber bygget på at mennesker simpelt hen sætter pris på at tale med hinanden og se på hinandens ansigter — det er en sjælden og stor sublim ting.

For ganske vist er der mange tiltalende mennesker til, og når man lærer dem at kende forstår man dem meget bedre og får indtryk af deres liv, og uanset hvem det er tager man aldrig skade af det, så sandt som stort set enhver nu om dage (som altid før) er helt indsuppet i sig selv — men alligevel er venskab ikke noget man finder på ethvert værtshus enhver dag. Et virkeligt venskab kræver så meget: tolerance, åbenhed, overbærenhed, stimulation. Et godt venskab, det er når man ville gide snakke med sin ven selv om man vidste der var ti minutters løb hen til bunker'en.

Og det morsomme og mirakuløse ved venskaber er at de trods alt hvad seksuelle og økonomiske forbindelser ikke kan skræve hen over. Venskab kan trives mellem børn og voksne, mænd og kvinder, unge og gamle, heteroseksuelle og homoseksuelle. Ja, jeg har sågar engang hørt om et ægtepar der var venner.

Spøg til side: En af mine venner havde en rund dag i denne uge. Det var Erling, Erling Schroeder der blev 75 år — kun et par dage før Jørgen Gustava

Brandt bliver 50, to tredjedele af det.

ERLING HAR været en stor og fejret og feteret film- og teater-skuespiller i sin tid, men i dag arbejder han mest som instruktør. Det meste af hvad han har udrettet skete længe før min tid, og jeg kender det ikke. Min mor kender det. Min mor var meget interesseret, da hun i sin tid hørte jeg havde truffet Erling. Andy Warhol og Norman Mailer gik hun meget let hen over.

Så det er ikke engang for hans artistiske indsats, jeg kender og elsker Erling. Det er for hans menneskelige egenskaber, det man kunne kalde hverdags-artismen — det der ligger i at være en god ven, én der uddyber og udvider ens verdensbillede.

Erling Schroeder og jeg har været naboer i omtrent ti år, men vi traf hinanden for første gang i New York for tre år siden — helt urimeligt tåbeligt og fint nok. Vi havde mødt hinanden før i København, hos fælles venner (det er dig, Suzy,) men dén gik ikke rigtig.

Det gjorde den i New York. Det er altid spændende at se, hvor godt et venskab og/eller et kærligheds-forhold holder når det bliver udsat for en rejse klare og nådeløse betingelser. Vi vandt. Og hvis jeg nogen sinde skulle arrangere en byvandring ville jeg få Erling engageret som guide — i skarp konkurrence med netop Steen Eiler.

Erling er — jeg tror: er blevet — sådan et øje-menneske. Hvert sted han ser hen ser han en skønhed, og når han øjner én — det være sig en sjældent formet skyskraber, det være sig Monet's åkande-malerier som vi engang sad og så på en time på N. Y. Museum of Modern Art — så ser han ud som en baby der endelig får sin suttef-

laske eller som en vampyr der omsider har fundet en virkelig blodrig hals. Der er altid noget at se, og Erling elsker at se.

Til gengæld er han, engang dansk teaters førsteelsker, for længe siden holdt op med at lade sig se. Igen et bevis på et sjældent menneske: at komme en lang vej frem ad en løbebane, at fange en karriere — og så beslutsomt bryde overtvært, klippe linien og begynde forfra. Forfra igen, både som instruktør og antikvitethandler og (ikke mindst) menneske, individ.

Jeg vil vædde på, at hvis Buddhaen ville tilbyde Erling — som jeg for hans karakteristiske sarkastiske åbenhjertighed i øvrigt kalder Ærling — en gylden garanti på 25 år endnu, så ville han den dag i morgen begynde at male. Alle hans tanker går tilbage til billedet, hvad enten han skaber, iscenesætter, eller selv oplever — og hvad enten han så oplever en bog, en by eller et menneske.

OG BILLEDE KAN han selv være, samtidig, og det er han. Han er et billede af menneskelig styrke, fordi han så længe har været i stand til at tage sin skæbne i sin egen hånd, og det gør langt færre end de mange der selv tror det. Og han er et billede på den smukke form for selvtilstrækkelighed. Ikke af den art der lukker sig for andre, ikke af dem der har nok i sig selv — men af dem der ligesom Kumbels berømte kat véd den er sin egen, og hvis andre ikke kan acceptere det, så kan det være det samme. Mange mennesker er svage nok til at lade sig beundre eller kurtisere for andet end det de er, blot beundringen findes. Ærling er ikke dén type. Han er hinsides typer. Og hvis det er noget an-

det end ham man sætter pris på, så skal man nok få det at vide.

Han er skarp, han er sarkastisk, han kan have en nærmest lammende replik — og samtidig har han forstået at bevare og udvikle den basiske kærlighed, den lyst til at opleve, der gør alderen til en absurditet. Mens vi sammen vandrede igennem New York's gader kom jeg ofte til at fundere over hvem af os der var dobbelt så gammel som den anden. Den unge er den der ser mest og reagerer mest spontant. Og det var nok ham.

Derfor overraskede det mig på en måde, da han en aften pludselig sagde, at han så gerne ville leve sit liv om. Det lød u-Schroedersk sentimentalt for mig, men naturligvis havde jeg misforstået ham. Det var ikke, for at suppe om igen, ikke for at gøre noget andet, 'få mere ud af det' eller noget i den retning — nej, det var udelukkende fordi der var så meget han aldrig havde lagt mærke til tidligere, og som han nu så.

Det er fint at blive 75, og se skarpere end nogen sinde før. Det er et stort resultat af et liv. Alt hvad mennesker er og bliver og tænker og gør begynder i hvad de ser.

Vi har på få måneder i det lille danske reservat mistet to af vores mest originale giraffer: Jens August Schade og Hans Scherfig. Jeg synes, vi skal være glade for at vi stadig har Erling Schroeder. Og jeg véd hvor mange der ville skrive under på dét.

Til lykke, gamle ven! Selveste Tao, du kinesiske livsvisdom som du hylder så højt, stråler ud af hver rynke i dit ansigt. Gid der også i morgen må være et nyt og smukt billede til at møde dig på vejen!